

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет/інститут економічний

Кафедра економічної кібернетики

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Моделі комунікацій

Освітня програма Економіка, Економічна кібернетика

Спеціалізація (за наявності) _____

Спеціальність 051 Економіка

Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

**Затверджено на засіданні кафедри
економічної кібернетики
Протокол № 2 від “29” серпня 2023 р.**

м. Івано-Франківськ – 2023 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація	3
2. Опис дисципліни	3
3. Структура курсу	5
4. Система оцінювання курсу	7
5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу	8
6. Ресурсне забезпечення	9
7. Контактна інформація	10
8. Політика навчальної дисципліни	10

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Моделі комунікацій
Освітня програма	Економіка, Економічна кібернетика
Спеціалізація (за наявності)	
Спеціальність	051 Економіка
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Освітній рівень	бакалавр
Статус дисципліни	вибіркова
Курс / семестр	2/3
Розподіл за видами занять та годинами навчання (якщо передбачені інші види, додати)	Лекції – 12 год. Семінарські заняття – 18 год. Самостійна робота – 60 год.
Мова викладання	українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/developer/course/view/5769

2. Опис дисципліни

В інформаційну епоху роль і значення комунікації кардинально змінюється, наука почала ретельно вивчати вплив інформації на суспільство саме тому, що інформація стала основним продуктом виробництва й основним засобом впливу на культуру й соціум, особливо на масову свідомість. Поступово інформаційні потоки стали предметом дослідження різних наук: менеджменту, кібернетики, теорії комунікації, психології, соціології, лінгвістики, філософії, медицини, герменевтики, семіотики, публік рилейшенз, теорії інформації та ін. Навчальна дисципліна «Моделі комунікацій» критично використовує досягнення різних теоретичних шкіл і проводить порівняльний аналіз існуючих на даний час моделей комуніцій та комунікаційного процесу. Крім теоретичних розділів, розглядаються суто прикладні аспекти управління комунікаційним процесом та оцінку ефективності управління комунікаціями на основі економіко-математичних методів і моделей. Актуальність вивчення дисципліни «Моделі комунікацій» ґрунтується на необхідності формування комунікаційних навиків, знань щодо ефективного управління комунікаційним процесом, а також розробки сучасної корпоративної культури організацій.

Мета курсу полягає в формуванні та засвоєнні студентами знань щодо структури комунікаційного процесу, існуючих моделей комунікації, налагодження ефективної комунікації в організації., а також в отриманні студентами умінь і навичок з прикладного застосування засвоєних знань.

Мета реалізується через цілі:

1. ознайомлення з видами та функціями комунікацій, складовими

комунікаційного процесу;

2. ознайомлення з існуючими підходами до формування моделей комунікаційного процесу, а також з самими моделями;

3. формування навиків з оцінки ефективності комунікаційного процесу із застосуванням математичних методів та моделей.

Компетентності

Компетентності:

ІК - Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в економічній сфері, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки.

ЗК01. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК02. Здатність зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК03. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК07. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК12. Навички міжособистісної взаємодії.

СК04. Здатність пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати.

СК06. Здатність застосовувати економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач.

СК08. Здатність аналізувати та розв'язувати завдання у сфері економічних та соціально-трудових відносин.

СК14. Здатність поглиблено аналізувати проблеми і явища в одній або декількох професійних сферах з врахуванням економічних ризиків та можливих соціально-економічних наслідків

Програмні результати навчання

Результати навчання:

ПР02. Відтворювати моральні, культурні, наукові цінності, примножувати досягнення суспільства в соціально-економічній сфері, пропагувати ведення здорового способу життя.

ПР06. Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у сфері економічної діяльності.

ПР08. Застосовувати відповідні економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач.

ПР12. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

ПР15. Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні.

ПР19. Використовувати інформаційні та комунікаційні технології для вирішення соціально-економічних завдань, підготовки та представлення аналітичних звітів.

ПР24. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та свідомо на основі етичних принципів, цінувати та поважати культурне різноманіття, індивідуальні відмінності людей.

3. Структура курсу

№	Тема	Результати навчання	Кількість годин	Завдання
1.	Вступ до курсу «Моделі комунікації»	Усвідомити роль та місце комунікації у житті суспільстві. Формування навиків аналізу функцій комунікації. Досягнути розуміння предмета, об'єкта та завдань курсу. Ознайомитися з історичними етапами розвитку та формування комунікативних теорій: першого етапу (з 1916 року до середини 1960-х років ХХ сторіччя); другого етапу (60–80 роки ХХ сторіччя); третього етапу (кінець 80-х років ХХ ст. й до сьогодення). Ознайомитися з науковими підходами до вивчення теорії та практики комунікації. Проаналізувати основні напрямки вивчення комунікативістики: традиційний, загальнотеоретичний (прикладний), філологічний, психологічний і соціологічний. Зрозуміти основи традиційного наукового підходу до вивчення теорії комунікації.	2	Тести в СДН питання, кейси
2.	Типологія комунікації	Ознайомитись з підходами до типології комунікації. Зрозуміти суть та особливості вербальної форми комунікації, роль мови у вербальній комунікації. Зрозуміти суть невербальних форм комунікації та невербальних кодів. Вивчити основні засади міжособистої комунікації та	4	Тести в СДН питання, кейси

		міжособистої адаптації. Навчитися проводити аналіз мікрокомунікації та її форм – наказ, копіювання, спілкування: міді-комунікації як соціально-комунікативної форми та макрокомунікації. Досягнути розуміння суті взаємодії культур та інформаційної агресії в сучасному інформаційному суспільстві.		
3.	Комунікативні канали та бар'єри.	Ознайомитися з поняттям «комунікативний канал та різновидами комунікативних каналів. Охарактеризувати основні комунікативні канали. Ознайомитися з поняттям «комунікативний бар'єр» та підходами до класифікації комунікативних бар'єрів. Проаналізувати основні характеристики комунікативних бар'єрів. Зрозуміти суть соціальних, мовних, технічних бар'єрів. Зрозуміти суть форм, методів та технологій подолання комунікативних бар'єрів.	4	Тести в СДН питання, кейси
4.	Комунікативний процес.	Зрозуміти суть та завдання основних елементів комунікативного процесу: джерело інформації, повідомлення (як процес передавання), кодування, канал, аудиторія, декодування, зворотний зв'язок.	4	Тести в СДН питання, кейси
5.	Моделі комунікації.	Ознайомитись з поняттям моделі комунікації. Зрозуміти суть та можливості практичного застосування модельей комунікативного знака К. Бюлера, інформаційно-технічних моделей комунікації, комунікативної моделі Р.Якобсона, семіотичної моделі художньої комунікації Лотмана, моделі Шенона-Вівера, моделі Н'юкомб, моделі Єско, моделі Барта. Зрозуміти суть та основні завдання моделей масової комунікації. Проаналізувати соціологічні та психологічні моделі комунікацій, семіотичні моделі комунікації, модель міфологічної комунікації, модель іміджевої комунікації, модель	4	Тести в СДН питання, кейси, задачі

		пропагандистської комунікації.		
6.	Методи дослідження комунікацій	Зрозуміти загальнонаукові принципи вивчення соціальної комунікації: історичний, структурний, функціональний, системний. Вивчити методи аналізу соціальної комунікації: кореляційний, факторний, дисперсійний. Навчитися проводити прагматичний та мотиваційний аналіз комунікації.	4	Тести в СДН питання, кейси, задачі
7.	Моделі управління комунікаціями	Навчитися аналізувати моделі управління внутрішніми комунікаціями організації та моделі управління зовнішніми комунікаціями. Зрозуміти суть моделей інформаційних воєн як основи управління процесами в постіндустріальному суспільстві. Навчитися розробляти моделі управління маркетинговими комунікаціями підприємства.	4	Тести в СДН питання, кейси, задачі
8.	Ефективність комунікацій	Навчитися характеризувати та розрізняти поняття «ефекти комунікацій» та «ефективність комунікацій». Ознайомитись з критеріями оцінки ефективності маркетингових комунікацій. Розвинути навички формування кількісних та якісних показників досягнення цілей комунікації. Навчитись проводити порівняльний аналіз методів оцінки ефективності комунікацій. Навчитись розробляти моделі аналізу та прогнозування ефективності комунікацій, оцінювати ефективність маркетингових комунікацій в мережі інтернет засобами математичного моделювання.	4	Тести в СДН питання, кейси, задачі

4. Система оцінювання курсу

Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Лекційні заняття (тести в СДН)	25
Практичні заняття	25
Самостійна робота	20
Підсумкова робота	30
Максимальна кількість балів	100

5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу

Види навчальної роботи	Номер навчального заняття (залежить від розподілу у розділі I)																	Разом
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
Лекції	3		3		3		4		4		4		4					25
Семінарські з-тя		3		3		3		4		4		4		4				25
Самостійна р-та																	20	20
Підсумкова робота																30		30
Всього за заняття	3	3	3	3	3	3	4	4	4	4	4	4	4	4	4	30	20	100

Примітка: не рекомендується на один тиждень планувати кілька форм контролю.

6. Ресурсне забезпечення

Матеріально-технічне забезпечення	Мультимедіа, комп'ютери, пакет прикладних програм OpenOffice, MS Office, роздатковий матеріал, ресурси в системі дистанційного навчання
Література:	
<p>1. Сагер Л.Ю. Формування методичного апарату оцінювання ефективності комунікаційної діяльності промислового підприємства / Л.Ю.Сагер // Ефективна економіка. – 2013. – №1. http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1740.</p> <p>2. Шубін О.О. Аналітична оцінка якості організаційних комунікацій / О.О. Шубін, І.В. Сіменко // Актуальні проблеми економіки №1(103). – 2010. – С. 175-184.</p> <p>3. Полторак К.А. Оцінювання ефективності маркетингових комунікацій в мережі інтернет засобами математичного моделювання / К.А.Полторак, О.В.Зозульов, О.Г.Жданова // Інвестиції: практика та досвід. – №3. 2016. – С. 38-43. http://www.investplan.com.ua/pdf/3_2016/10.pdf</p> <p>4. Єжижанська Т.С. Основні підходи до вивчення комунікації / Т.С. Єжижанська // Наукові записки. Серія “Культура і соціальні комунікації”. – 2010. №2. с. 28-35.</p> <p>5. Пілько А.Д. Моделювання процесу оптимізації структури бюджету маркетингових комунікацій інвестиційно-будівельної компанії / А.Д.Пілько, О.М.Чабан // Бізнес-інформ. №11. 2018. С. 167 – 173.</p> <p>6. Войнаренко С.М. Інноваційні маркетингові технології як напрям підвищення ефективності комунікацій / С.М.Войнаренко // Економіка: реалії часу. Науковий журнал. – 2013. – № 5 (10). – С. 71-75. http://www.economics.opu.ua/files/archive/2013/n5.html</p> <p>7. Зражевська Н.І. Комунікаційні технології: лекції / Н.І. Зражевська. –</p>	

Черкаси: Брама-Україна, 2010. – 224 с.

8. Пілько А.Д. Сучасні тенденції розвитку моделей маркетингових комунікацій / А.Д. Пілько, О.М. Лукан // Актуальні проблеми розвитку економіки регіону. – 2011. – Вип. 7(2). – С. 253-260.

9. Бабчинська О.І. Комунікаційний процес в управлінні: основні положення / О.І. Бабчинська // Ефективна економіка. http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/9_2018/51.pdf

10. Власенко О.В. Марковські моделі комунікаційних процесів в міжнародних проектах / О.В. Власенко, В.В. Лебідь, В.Д. Гогунський // Управління проектами. – №12. – 2012. – С. 35-39. <http://journals.urau.ua/urss/article/view/41109/37449>.

11. Апчел Ю.С. Сучасні моделі маркетингових комунікацій / Ю.С. Апчел // Ефективна економіка. – 2010. – № 4. <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=194>

12. Ярошенко Т.О. Наукова інформація у відкритому доступі: нові моделі комунікації в інформаційному суспільстві http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/105/Yaroshenko_Naukova_informacia.pdf?sequence=1

13. Пілько А.Д. Модель оцінки ефективності управління системою маркетингових комунікацій підприємства / А.Д.Пілько // Моделювання регіональної економіки, 2010 – irbis-nbuv.gov.ua

14. Колесникова, Т.О. Еволюція комунікаційних моделей діяльності бібліотек ВНЗ в умовах інформатизації / Т.О. Колесникова // Бібліотечний вісник. – 2013. – № 2. – С. 17-24. <http://eadnurt.diit.edu.ua/handle/123456789/1715>

15. Пілько А.Д., Мохняк Ю.В. Постановка та вирішення задачі аудиту системи маркетингових комунікацій: досвід застосування оптимізаційних та прикладних економетричних моделей. - The 3rd International scientific and practical conference “Fundamental and applied research in the modern world” (October 21-23, 2020) VoScience Publisher, Boston, USA. 2020. 642 p., P.512-518.

16. Пілько А.Д. Модель управління витратами на маркетингові комунікації / А.Д. Пілько, Ю.В. Мохняк // Менеджмент та маркетинг у складі сучасної економіки, науки, освіти, практики: Щорічний збірник наукових робіт. Матеріали ІХ міжнародної науково-практичної дистанційної конференції, м. Харків, 18 березня 2021 р.) / редкол.: В.В. Малий та ін. Харків.: Нац. фармац. ун-т, 2021. – 526 с., с. 462-465.

17. Pilko Andriy, Trukhym Liliia. Models of marketing communication costs effectiveness evaluation. The 9th International scientific and practical conference “The world of science and innovation” (April 7-9, 2021) Cognum Publishing House, London, United Kingdom. 2021. 794 p., P.100 – 112.

7. Контактна інформація

Кафедра	Економічної кібернетики, вул. Шевченка, 57, 815 кабінет https://kek.pnu.edu.ua , kek@pnu.edu.ua
Викладач	Пілько Андрій Дмитрович
Контактна інформація викладача	andriy.pilko@pnu.edu.ua

8. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність	<p>Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів університету:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Кодекс честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. 2. Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. 3. Положення про запобігання академічному плагіату та інших видів академічної нечесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. 4. Положення про запобігання академічному плагіату у Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. 5. Склад комісії з питань етики та академічної доброчесності Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. 6. Лист МОН України «До питання уникнення проблем і помилок у практиках забезпечення академічної доброчесності». Ознайомитися з даними положеннями та документами можна за посиланням: https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/
Пропуски занять (відпрацювання)	<p>Можливість і порядок відпрацювання пропущених здобувачем освіти занять регламентується «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів освіти ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019) (див. ст. 4). Ознайомитися з положенням можна за посиланням:</p>

	https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/
Виконання завдання пізніше встановленого терміну	У разі виконання завдання здобувачем освіти пізніше встановленого терміну, без попереднього узгодження ситуації з викладачем, оцінка за завдання – «незадовільно», відповідно до «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019) (див. ст. 4-5). Ознайомитися із положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/
Невідповідна поведінка під час заняття	Невідповідна поведінка під час заняття регламентується рядом положень про академічну доброчесність (див. вище) та може призвести до відрахування здобувача вищої освіти (студента) «за порушення навчальної дисципліни і правил внутрішнього розпорядку вищого закладу освіти», відповідно до п.14 «Відрахування студентів» «Положення про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів вищих закладів освіти». Ознайомитися із положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/
Додаткові бали	Отримання додаткових балів за дисципліною можливе в разі виконання індивідуальних завдань, попередньо узгоджених з викладачем. Також за рішенням кафедри студентам, які брали участь у науково-дослідній роботі (роботі конференцій, студентських наукових гуртків та проблемних груп, підготовці публікацій), а також були учасниками олімпіад, конкурсів, можуть присуджуватися додаткові бали «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника » (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019). Крім того, отримання додаткових балів є можливим у випадку представлення студентом викладачу сертифікатів, котрі засвідчують проходження навчання на освітніх платформах Coursera, Udemy, Prometheus та ін. з даної дисципліни (окремих розділів дисципліни).
Неформальна освіта	Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується «Положенням про порядок зарахування результатів неформальної освіти у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №819 від 29.11.2019) Ознайомитися із положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/

Викладач _____ А.Д.Пілько